

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu
Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Gramatyka opisowa języka niemieckiego		8.0.9434	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Języka Niemieckiego i Translatoryki			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Filologia germańska	forma	stacjonarne
		moduł	biznesowo-gospodarcza, translatoryczna, nauczycielska
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
prof. UG, dr hab. Danuta Olszewska; prof. dr hab. Andrzej Kątny; dr Dominika Janus; prof. UG, dr hab. Jan Sikora; dr Anna Socka			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		9	
Wykład, Ćw. audytoryjne		semestr 2 (wykład) - 2 ECTS: 30 godz. wykład + 20	
Sposób realizacji zajęć		godz. lektura własna + 10 godz. konsultacje	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		semestr 2 (ćwiczenia) - 3 ECTS 30 godz. ćwiczenia	
Liczba godzin		+ 45 godz. praca własna studenta, 15 godz.	
Ćw. audytoryjne: 45 godz., Wykład: 60 godz.		przygotowanie do zaliczenia	
		semestr 3 (wykład) - 3 ECTS 30 godz. wykład + 45	
		lektura własna + 15 godz. przygotowanie do	
		egzaminu	
		semestr 3 (ćwiczenia) - 1 ECTS 0,5 udział w	
		ćwiczeniach, 0,5 praca własna	
Termin realizacji przedmiotu			
2020/2021 letni			
Status przedmiotu	Język wykładowy		
obowiązkowy	- polski w wymiarze 20.00%		
	- niemiecki w wymiarze 80.00%		
Metody dydaktyczne	Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne		
	Sposób zaliczenia		
	- Zaliczenie na ocenę		
	- Zaliczenie (zal)		
	- Egzamin		
	Formy zaliczenia		
	- egzamin pisemny z pytaniami (zadaniami) otwartymi		
	- ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen częściowych		
	otrzymywanych w trakcie trwania semestru		
	- kolokwium		
	Podstawowe kryteria oceny		
	Zaliczenie wykładu po semestrze II: na podstawie obecności, przygotowania i		
	aktywności na zajęciach.		
	Zaliczenie ćwiczeń po semestrze II i III: ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie		
	ocen częściowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru, test zaliczeniowy		
	Zaliczenie wykładu po semestrze III: test pisemny / egzamin (co najmniej 51%		
	zadowolających treści)		
Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia			

zakładany efekt kształcenia	Analiza tekstów z dyskusją	Rozwiązywanie zadań	Dyskusja	Praca w grupach	Wykład z prezentacją multimedialną	Wykład z prezentacją multimedialną	Analiza tekstów z dyskusją	Rozwiązywanie zadań	Dyskusja	Praca w grupach
Wiedza										
K_W01					x	x				
K_W03					x	x				
K_W06					x	x				
K_W10					x	x				
K_W14	x	x	x	x			x	x	x	x
Umiejętności										
K_U01	x	x			x	x	x	x		
K_U03	x	x	x	x			x	x	x	x
K_U05	x	x	x	x			x	x	x	x
K_U11	x	x	x	x			x	x	x	x
K_U15	x	x	x	x			x	x	x	x
K_U17	x	x	x	x			x	x	x	x
K_U18	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kompetencje										
K_K01	x	x	x	x			x	x	x	x
K_K02	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi**A. Wymagania formalne**

Jednoczesne lub uprzednie uczęszczanie na wykład lub/i ćwiczenia z gramatyki opisowej języka niemieckiego. W semestrze 3.: zaliczenie wykładu/ćwiczeń w poprzednim semestrze. W wyjątkowych przypadkach prowadzący może odstąpić od tych zasad.

B. Wymagania wstępne

Znajomość języka niemieckiego na poziomie co najmniej B1; elementarna znajomość tradycyjnej gramatyki wyniesiona z lekcji języka ojczystego w szkole lub dowolnego kursu indoeuropejskiego języka obcego.

Cele kształcenia

Celem wykładów jest: zapoznanie z usystematyzowaną wiedzą z zakresu morfologii i składni języka niemieckiego, objaśnienie ważnych, uniwersalnych pojęć językowych, rozszerzenie kompetencji gramatycznej na poziomie teoretycznym.

Celem ćwiczeń i konwersatorium jest: stosowanie nabytej w toku wykładu wiedzy teoretycznej (głównie z zakresu tradycyjnej nauki o częściach mowy oraz tradycyjnej składni) do analizy konkretnego materiału językowego, utrwalenie i kształtowanie umiejętności posługiwania się terminologią gramatyczną.

Treści programowe**A. Problematyka wykładu**

Problematyka semestru II: 1. Morfologia języka niemieckiego

Pojęcia wyraz i morfem, klasy i rodzaje morfemów, kategorie wyrazów, polifunkcjonalność morfemów, morfologiczne metody analizy: segmentacja, klasyfikacja, hierarchizacja. Części mowy – charakterystyka i cechy: semantyczne, morfologiczne, syntaktyczne. Części mowy odmienne (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, zaimek, liczebnik porządkowy, rodzajnik) i nieodmienne (przysłówek, przyimek, spójnik, partykuła). Podział czasowników,

kryteria morfologiczne i syntaktyczne. Walencyjne typy czasowników. Semantyczna kategoria: Aktionsart.

2. Części mowy w języku niemieckim

Kategorie fleksyjne czasownika: a) czasy gramatyczne – charakterystyka formalna, semantyczna i pragmatyczna, b) strona czynna vs. strona bierna – wartość pragmatyczna i zastosowanie strony biernej, transformacja, rodzaje strony biernej, formy konkurencyjne, sposoby wyrażania agensa, c) tryby w języku niemieckim – charakterystyka formalna, semantyczno-funkcjonalna i pragmatyczna. Niewerbalne części mowy: rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, słowo modalne, partykuła.

Problematyka semestru III: Składnia języka niemieckiego

Zdanie jako podstawowa jednostka składni. Klasyfikacja zdań wg różnych kryteriów: rodzaje (zдания oznajmujące, rozkazujące, wykrzyknikowe, pytające, życzeniowe), formy (proste, złożone współrzędnie, złożone podrzędnie, eliptyczne), modele strukturalne. Struktura zdania w składni tradycyjnej: części zdania, ich status, rodzaj, forma, pozycja w zdaniu (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, okolicznik, przydawka). Zdanie współrzędnie złożone vs. zdanie podrzędnie złożone, relacja koordynacji vs. relacja subordynacji, spójniki zdań i korelaty. Zdanie złożone podrzędnie – klasyfikacja i kryteria klasyfikacji: formalne, semantyczne, funkcjonalne. Zdanie wielokrotnie złożone. Konstrukcje bezokolicznikowe i imiesłowowe – klasyfikacja. Pojęcie ramy zdaniowej. Szyk zdania niemieckiego.

B. Problematyka ćwiczeń

Problematyka semestru II:

Klasy i rodzaje morfemów, analiza morfologiczna. Klasyfikacja i charakterystyka części mowy, rozpoznawanie poszczególnych części mowy w zdaniu; Czasownik. Osobowe i nieosobowe formy czasownika. Kategorie czasownika. Fleksja czasowników regularnych i nieregularnych; Tworzenie form czasu Perfekt z haben i z sein; Czas rzeczywisty a czas gramatyczny. System czasów gramatycznych języka niemieckiego Opis semantyczny i użycie czasów Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I, Futur II. Strona bierna, paradygmat form w stronie biernej procesualnej i statywnej. Znaczenie i użycie. Odróżnienie strony biernej statywnej od innych form deagentywnych. Formy konkurencyjne wobec strony biernej; Tryby czasownika. Tryb rozkazujący. Tryb przypuszczający (Konjunktiv). Paradygmat fleksyjny. Użycie w mowie zależnej oraz w funkcji hipotetycznej w różnych rodzajach zdań; Charakterystyka syntaktyczna i semantyczna rzeczownika. Rodzaj, liczba i przypadek jako kategorie rzeczownika. Paradygmat fleksyjny rzeczownika; Deklinacja przymiotnika. Stopniowanie przymiotników. Liczebniki; Charakterystyka przysłówka. Klasy syntaktyczne i semantyczne. Stopniowanie; Partykuły i modalne przysłówki zdaniowe: Odróżnienie, charakterystyka semantyczna i funkcjonalna, homonimia.

Problematyka semestru III: Części zdania. Orzeczenie, orzecznik, podmiot, dopełnienie, okolicznik. Klasyfikacja części zdania, rozpoznawanie poszczególnych części zdania w zdaniu; Sekundarne części zdania; Przydawka, Zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; Rodzaje zdań pobocznych; Rodzaje zdań okolicznikowych.

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. Do wykładu:

- Helbig Gerhard./Buscha Joachim, 2001: Deutsche Grammatik – Langenscheidt, Berlin u.a.
- Duden Band 4: Die Grammatik, 2006 – Mannheim, Dudenverlag

A.2. Do ćwiczeń/konwersatorium:

- Dreyer, Hilke / Schmitt, Richard, 2000. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik - Ismaning: Hueber.
- Duden = Eisenberg, Peter et al., 1998. Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache - Mannheim et al.: Dudenverlag
- Hall, Karin/ Scheiner, Barbara, 2001. Übungsgrammatik für Fortgeschrittene . Ismaning : Hueber.
- Helbig, Gerhard / Buscha, Joachim, 2000. Übungsgrammatik Deutsch - Langenscheidt, Berlin u.a.
- Stocker, Christa et al., 2004. Studien-CD Linguistik. Multimediale Einführungen und interaktive Übungen zur germanischen Sprachwissenschaft. Tübingen: Niemeyer.

B. Literatura uzupełniająca

- Weinrich Harald, 1993: Textgrammatik – Mannheim. Duden.
- Eisenberg Peter 1999/2000: Grundriss der deutschen Grammatik – 2 tomy. Stuttgart. Weimar: Metzler
- Olszewska Danuta 2018: Syntaktische Varianz in der deutschen Wissenschaftssprache. In: Andrzej Kątny (Hg.): Studia Germanica Gedanensia: Valenz und Dependenz. Theorie und Praxis. Festschrift für Professor Ulrich Engel zum 90. Geburtstag. Bd. 39, Gdańsk 2018, S. 245-264.
- Olszewska Danuta: Wissenschaftliches Schreiben in der Fremdsprache Deutsch: linguistische Überlegungen und didaktische Vorschläge. In: Lukas, Katarzyna / Olszewska, Izabela (Hg.): Deutsch im Kontakt und im Kontrast. Festschrift für Prof. Andrzej Kątny zum 65. Geburtstag. (Danziger Beiträge zur Germanistik, Bd. 48), Frankfurt / M. Peter Lang, 2014, S. 245-264.

Kierunkowe efekty kształcenia

P6U_W, P6S_WG,
P6S_WK, P6U_U, P6S_UW, P6S_UK, P6S_UO, P6S_UU,
P6_UK, P6S_KK
P6U_W, P6S_WG, P6S_WK
P6U_U, P6U_UW, P6U_UK, P6_UO, P6S_UU
P6_UK, P6S_KK, P6S_KR, P6_KO

Wiedza

: K_W01, K_W03, K_W06, K_W10, K_W14

Absolwent:

- Zna specyfikę przedmiotową i metodologiczną filologii oraz rozumie jej znaczenie wśród nauk humanistycznych i w procesie kształtowania kultury.
- Zna i rozumie terminologię językoznawczą w języku niemieckim.
- Ma uporządkowaną i zaawansowaną wiedzę ogólną obejmującą niemiecką terminologię, teorię i metodologię z zakresu językoznawstwa.
- Zna i rozumie główne kierunki językoznawstwa.

- Zdaje sobie sprawę z różnorodności źródeł informacji, rozumie kompleksowość natury języka, jego złożoności, ze sposobów funkcjonowania języka w różnych zakresach komunikacji oraz zmienności historycznej znaczeń w języku niemieckim.

Umiejętności

K_U03, K_U05, K_U09, K_U10, K_U11, K_U15, K_U17, K_U18

Absolwent:

- Zna i potrafi korzystać z metod i narzędzi badawczych, opracowuje wyniki w zakresie językoznawstwa.
- Umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze korzystając z zaleceń i wskazówek opiekuna naukowego.
- Potrafi dokonać interpretacji tekstów kultury z zastosowaniem typowych metod filologicznych.
- Ma umiejętność merytorycznego uzasadniania formułowanych tez, potrafi krytycznie wykorzystać poglądy innych autorów, formułować wnioski oraz komunikować je zróżnicowanym kręgom adresatów.
- Potrafi używać języka specjalistycznego i porozumiewać się w sposób precyzyjny i spójny w języku niemieckim, wykorzystując różne kanały i techniki komunikacyjne.
- Zna język niemiecki na poziomie C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
- Potrafi odpowiednio planować i określać priorytety służące realizacji określonego przez siebie, wraz z innymi lub przez innych zadania; potrafi współpracować z innymi studentami w ramach zadań zespołowych i projektów.
- Rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego

Kompetencje społeczne (postawy)

K_K01, K_K02

Absolwent:

- Ma świadomość swojej wiedzy i swoich umiejętności, podchodzi krytycznie do odbieranych i pozyskiwanych treści.
- Potrafi ocenić, kiedy do rozwiązania problemu potrzebna jest wiedza eksperta, nawiązać kontakty i zwrócić się o pomoc.

Kontakt

danuta.olszewska@ug.edu.pl